

پیشنادهایی برای ایجاد ارزش افزوده «مدیریت پژوهشی» و «سیاستگذاری پژوهشی» در فعالیتهای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

مهدی محمدی

دانشیار گروه آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم

mahdi.mohammadi203@gmail.com

مقدمه:

ایرانداک (با نام جدید پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران) با ماموریت «مدیریت اطلاعات علم و فناوری»، «آموزش همکاری‌های پژوهشی و اطلاع‌رسانی» و «پشتیبانی از فعالیتهای علم و فناوری» ایران در مهر ۱۳۴۷ پایه‌گذاری شد. این نهاد امروزه یکی از موفق‌ترین مراکز پژوهشی و اطلاع‌رسانی است که توانسته سیاستگذاری‌های ارزشمندی را در راستای مدیریت اطلاعات علمی ایران داشته باشد و در این راستا، سامانه‌ها و نرم‌افزارهای متعددی را به جامعه علمی ایران ارائه کرده است. با توجه به این که نیم قرن از فعالیتهای این مرکز گذشته و لازم است ارزیابی‌های دقیقی از خدمات و کارکردهای آن به عمل آید تا استراتژی‌های جدیدی جهت همگامی با تحولات نوین صورت گیرد. این نوشته به منظور ارائه راهکارهای مناسب جهت ایجاد ارزش افزوده برای فعالیتهای و خدمات ایرانداک تدوین شده است.

روش‌شناسی: این نوشته یک اثر تحلیلی است که با مطالعه و ارزیابی صفحه اختصاصی ایرانداک و اطلاعات موجود بر روی این صفحه و کار با رابط کاربری این صفحه با استفاده از روش مطالعه اسنادی و یا کتابخانه‌ای نوشته شده است. با توجه به قدمت ایرانداک و ماموریت‌های پیش‌بینی شده در جمع‌آوری اطلاعات علمی ایران، می‌توان گفت که کارکرد مناسبی داشته است. اما ظهور شاخه علمی جدید علم سنجی و استفاده از پژوهش‌های آن در سیاستگذاری علمی لازم بود که در سامانه‌ها و رابط کاربری صفحه اختصاصی ایرانداک نیز تغییراتی بوجود بیاید که بتواند داده‌های مورد نیاز تحقیقات علمی سنجی را فراهم سازد. این اثر با این رویکرد به ارزیابی خدمات ایرانداک پرداخته است.

یافته‌های اصلی:

تجربه نیم قرن فعالیت در حوزه «مدیریت اطلاعات علمی ایران» و «پشتیبانی از خدمات علمی» شرایطی را برای ایرانداک بوجود آورده که این مرکز می‌توانست با «فرآوری» و «ایجاد ارزش افزوده» بر منابع و خدمات خود در راستای ماموریت‌های نام برده شده همگام با تحولات نوین حرکت کند. و برای سازگاری با نیازهای روز تغییراتی را در ساختار و خدمات خود بوجود آورد. در این نوشته ۱۳ پیشنهاد عملیاتی ارائه شده که لازم است در راستای هدایت «سیاستگذاری‌های پژوهشی» مدنظر قرار گیرد. اولین راهکار «بازنگری در رابط کاربری سامانه‌ها و در نظر گرفتن امکانات گرفتن خروجی برای فعالیتهای پژوهشی» است. چرا که امروزه گزارشگیری جزو ویژگی‌های اصلی هر نظام‌های اطلاعاتی است و متخصصان از این قابلیت برای رفع نیازهای مدیریتی خود و بهبود ساختار و خدمات نظام استفاده می‌کنند.

دومین پیشنهاد «سازماندهی طرح‌های پژوهشی» است. در طول سال طرح‌های تحقیقاتی بیشماری در کشور توسط محققان صورت می‌گیرد و عمدتاً هم در راستای نیاز سازمانی خاص انجام می‌شوند اما از آنجائی که هیچ سازمان خاصی متولی جمع‌آوری طرح‌های پژوهشی را در کشور عهده‌دار نیست لازم است ایرانداک در راستای مأموریت مدیریت دانش ایران ساز و کارهای قانونی این کار را با پیگیری از مراکز قانونگذار فراهم ساخته و کلیه طرح‌های پژوهشی انجام شده در کشور را در این مرکز جمع‌آوری کند. سازماندهی پایان‌نامه‌های دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی غیر دولتی از پیشنهادات دیگری است که ارائه شده و وجود سازمان‌ها و موسسات آموزش عالی بیشمار در کشور و تصویب و دفاع پارساهای بیشمار در این گونه مراکز ایجاب می‌کند که ساز و کار قانونی ارسال نسخه‌ای از پارساهای تولید شده در این مراکز همانند دانشگاه‌های کشور به این مرکز فراهم گردد.

فراهم‌سازی خدمات علم‌سنجی، راه‌اندازی سامانه پرسشنامه‌ها و چک‌لیست‌ها، جدا کردن منابع انتهایی پایان‌نامه‌ها و ارائه مستقل آنها همراه با برقراری پیوند بین منابع و متن آثار، راه‌اندازی نظام موضوع‌های پیشنهادی، تقویت منابع ایرانداک از طریق فراخوان مردمی و برگزاری جشنواره «پژوهش در پژوهش»؛ پیشنهادهای دیگری هستند که در این نوشته مورد بحث و بررسی قرار گرفتند.

بحث و نتیجه‌گیری:

امروزه پس از ظهور علم‌سنجی ما همه ساله شاهد انتشار آثار بیشماری هستیم که به مطالعه و ارزیابی بروندهای علمی دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و پژوهشی پرداخته و راهکارهای ارزشمندی را در راستای سیاست‌گذاری علمی کشورها، دانشگاه‌ها و موسسات ارائه می‌دهند. محققان عمدتاً در فعالیتهای پژوهشی خود، داده‌های موردنیازشان را از پایگاه‌های اطلاعاتی ISI و یا SCOPUS اخذ می‌کردند. انبوه اطلاعات جمع‌آوری شده در ایرانداک این پایگاه را می‌تواند به عنوان قطب دیگری در اخذ داده‌های پژوهشی در انجام پژوهش‌های علم‌سنجی معرفی نماید. دستیابی به این مهم ایجاب می‌کرد که مسئولان امر سازوکار و زیرساخت‌های انجام فعالیتهای پژوهشی علم‌سنجی و اخذ خروجی‌های مختلف را در سامانه و نرم‌افزارهای تولیدی این مرکز تعبیه نمایند. عملیاتی سازی پیشنهادهای ارائه شده ایرانداک را برای رسیدن به این مهم یاری خواهد کرد.

کلیدواژه‌ها: ارزش افزوده، خدمات اطلاعاتی، سیاست‌گذاری پژوهشی، مدیریت پژوهشی، مراکز اطلاع‌رسانی ایران، ایرانداک،

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

Applying the value-added activities of "research management" and "research policymaking" to the activities of Irandoc

Mahdi Mohammadi, Associated Professor, Knowledge and Information Science Department, University of Qom, Qom, Iran. Mahdi.mohammadi203@gmail.com

Introduction

IranDoc (now known as the Iranian Research Institute for Information Science and Technology) was founded in October 1968 with the missions of "managing science and technology information," "training in research collaboration and information dissemination," and "supporting science and technology activities" in Iran. Today, this institution is one of the most successful research and information centers, having implemented valuable policies for managing scientific information in Iran. In this context, it has provided numerous systems and software to the Iranian scientific community. Given that half a century has passed since the center's establishment, accurate evaluations of its services and functions are necessary to develop new strategies for keeping pace with modern developments. This document has been prepared to provide suitable solutions for creating added value for Irandoc's activities and services.

Methodology

This paper is an analytical work that has been written through the study and evaluation of the IranDoc dedicated page and the information available on this page, as well as working with its user interface, using documentary or library research methods. Considering IranDoc's history and the missions envisioned for it in collecting Iran's scientific information, it can be said that it has functioned appropriately. However, the emergence of the new scientific field of Scientometrics and the use of its research in science policy required changes in IranDoc's systems and the user interface of its dedicated page, so that it could provide the data needed for Scientometric research. This work evaluates IranDoc's services with this approach in mind.

Main Findings:

Having half a century of experience in the field of "Iranian Scientific Information Management" and "Scientific Services Support" has created conditions for Irandoc that allow it to move in line with modern developments by "processing" and "creating added value" to its resources and services in accordance with its stated missions. It also allows it to make changes in its structure and services to adapt to current needs. This article presents 13 operational suggestions that need to be considered to guide "research policymaking." The first solution is to "revise the user interface of the systems and consider the possibility of exporting data for research activities," because reporting is now a key feature of any information system, and experts use this capability to meet their management needs and improve the structure and services of the system. The second suggestion is "organizing research projects." Throughout the year, numerous research projects are carried out in the country by researchers, mostly to meet specific organizational needs. However, since no specific organization is responsible for collecting research projects in the country, Irandoc needs to establish legal mechanisms for this task, by following up with legislative bodies, to collect all research projects conducted in the country at this center, in line with its mission of Iranian knowledge management. Organizing theses from universities and non-governmental higher education institutions is another suggestion. The existence of numerous higher education organizations and institutions in the country, and the approval and defense of numerous theses in these centers, necessitate a legal mechanism to provide a copy of the theses produced in these centers to Irandoc, like the process at state universities. Providing scientometrics services, launching a questionnaire and checklist system, separating the bibliography from the end of theses and presenting them independently along with establishing links between the bibliography and the text, launching a proposed topics system, strengthening Irandoc's resources through a public call and holding the "Research in Research" festival are other suggestions discussed in this article.

Discussion and Conclusion: Nowadays, following the emergence of scientometrics, we annually witness the publication of numerous works that study and evaluate the scientific output of universities and educational and research institutions, providing valuable solutions for the scientific policymaking of countries, universities, and institutions. Researchers primarily obtained the data they needed for their research activities from ISI or SCOPUS databases. The wealth of information collected in IRANDOC (Iranian Research Institute for Information Science and Technology) can introduce this database as another hub for obtaining research data in conducting scientometric studies. Achieving this requires that those in charge incorporate the mechanisms and infrastructure for conducting scientometric research activities and obtaining various outputs into the system and software produced by this center. Operationalizing the proposed suggestions will help IRANDOC achieve this goal.

Keywords: Added Value, Information Services, Research Policy, Research Management, Information Centre of Iran, Irandoc